

Tandem quoque paucis tangendum est, aura potabilia etiam *præservandi* sine optime in ulum posse vocari, sive contra morbos quoscunque, sive cum primis contra epidemicorum insultus, corpus sit præmuniendum, in primo casu semel, in secundo autem bis vel ter singulis hebdomadibus, pro ratione ætatis doses in superioribus jam tum nominatas dimetiendo, ac cum potu Thée vel Caffé, vel etiam vino generoso easdem assumendo, subsequo corporis motu conveniente, prandio ac cœna cibus concoctu facilibus apparatis, atque, paucis, regimine diætæ conveniente observato.

Præservandi sine etiam dandæ.

CAPUT IV.

DE

CROCO AURI.

§. I.

Crocus auri, seu solaris, est pulvis metallicus sulphureo terreus, ex auro pariter elicitus, ad croci colorem accedens, atque auri vires medicas in se continens.

Croci solaris definitio, cuius definitum.

Croci nomen hoc medicamentum solare, proximius, uti dictum est, ex analogia *croci vegetabilis* obtinuit, ad quem colore suo est accedens, ita tamen, ut citrinus atque subflavus, subrubicundus ac purpureus, purpureo-item violaceus quoque, tanquam huic affines locum quoque adinveniant. Accedit & hoc, quod, uti croci vegetabiles efflorescunt, sic & hic, ex auro, per quandam *efflorescentiam* dictam emergant, rubiginem quasi auream referentes.

Quemadmodum vero tincturæ solares, præcedente capite expositæ, medicamenta erant *liquida*, sic è diverso croci solares præbent medicamenta *sicca*, & sigillatim *pulveres*, seu aurum sua compage, continuitate ac malleabilitate, ob sulphur dissociatum, solutum, atque in particulas minimas, lege artis & modis dehinc dicendis, redactum. Sunt vero porro

genus remotum,

Pulveres metallici, quoniam aurum, quod materiam huic præbet, inter metalla, uti in superioribus est ostensum, primum locum, per principia sua maxime defecata obrinet, adeoque etiam sulphure eminentiori metallico, quod essentiam cro-

subjectum

genus
proximū
corum magis constituit, pollet. Nominantur ulterius croci
Pulveres *sulphureo-terrei*. Illud, quoniam per præparatio-
nes accommodas *sulphur*, quod antea in intimis quasi auri re-
conditum erat, magis, uti Chimici loquuntur, *extrahitur*,
suoque colore, plerumque eminentiore venit in conspectum.
Neque tamen prorsus & solum sunt sulphurei, ac deflagrabiles,
croci solares, cum sic magis *sulphurum*, quam *crocorum* nomine
venirent, sed sunt *sulphureo-terrei*, id est, qui & sulphur metal-
licum, & in specie solare in se continent, & insimul illud *terra*
metallica, quæ dominium hic obtinet, immersum, solvent, cujus
ratione in pulverem queunt converti; uti de his doctissime de-
nuo loquitur Ill. *Wedelius* pharmac. acroamatic. p. 285.

differentia
Distinguunt vero sese hi croci ab aliis tum ratione *materia*,
jamtum nominatæ, tum ratione *viriam*. Materiam enim hujus
medicamenti denuo constituit *aurum*, quod iterum optime,
modis in superioribus recensitis, cum primis autem per antimo-
nium, debet depurari, ne sulphur peregrinum atque inquinatum
vires hujus deperdat, quas inferius, post adductas crocorum
præparationes, dabimus indicatas.

Synony-
mia.
Vocantur etiam *calces* quibusdam. Nam, quemadmodum,
quæ ignis, actualis nominati, ope ex regno *vegetabili*, calcinan-
tur, *cinerum*; & quæ ex *animali* calces parantur, *ustorum*; sic quæ
ex regno *minerali* calcis, & quidem plus minus *flavæ*, forma ena-
scuntur, *crocorum* nomine denotantur. Quæ ex ratione etiam
Exp. *Junckenius* Corporis Pharmaceutico-Chymico-Medici Sect.
III. c. V. p. n. 191. in calcinatorum serie etiam crocos recenset.

§. II.

Præpara-
tio, cujus
modus
primus
Obtinentur autem croci solares non una ratione. (1) *cum*
salibus aurum coquendo, ea propemodum ratione, uti superiori
p. 83. dictum v. gr. secundum *Zwelfferum* Mantiss. spagyric. p.
n. 319. hoc modo: ℞. Auri finissimi, per antimonium purgati
, & subtiliter laminati unciam semis, salis nitri optime purificati,
, salis communis seu gemmæ, ana uncias octo, aluminis crudi
, uncias quinque. Misceantur, immittanturque cucurbitæ vitreæ,
, quibus super affundatur aquæ simplicis s. q. pro dissolutione di-
, ctorum salium: coquantur post in arena, igne modo ato ad
, spissitudinem vel siccitatem salium pristinam. Aurum totaliter
, solvetur, & salibus permiscebitur; quibus denuo aquæ simpl.
, s. q. pro dissolutione dictorum salium & auri affundatur; filtratur,
solu-

solutio solis flava, aureique coloris; cui guttatim instilletur olei tartari per deliquium facti q. s. quousque aurum totaliter fundum, petat: quod per filtrum ab aqua falsa separandum, & aqua dulci recenti saepius affusa, probe edulcorandum, tandemque exsiccandum, & si libet, igne lento per horae quadrantem calcinandum. Erit *crocus solis* pulcher adspectu, purpureo-violacei coloris, si bene operatus fueris.

§. III.

Secundus modus procedit per aquas stygias aut regias, per quas aurum solvitur, solutumque precipitatur. Hunc, tanquam paucis ab illo qui pag. superiori 76. §. XII. est adductus, distantem, unico tantum ex eodem *Zwelffero* Tract. allegat. p. n. 320. deprompto exemplo, dabimus illustratum: Solvatur nempe aurum cum aqua regia, seu spiritu nitri à sale communi destillando vel rectificando, abstracti. Abstrahatur solutio ad siccitatem fere; residuum in vitriolum veluti Auri concretum, commisceatur cum particula, florum sulphuris, (quarta circiter parte, respectu auri) & leniter, calcinando sub tegula, vel in aprico, sub camino in terreo vase, (vulgo *Freibschergen*) sulphur adjectum totaliter, sub continua, tamen commotione & agitatione conflagret. Hic labor, (aurum, nimirum relictum cum recenti sulphure permiscendo & leniter, conflagrare sinendo) toties repetatur, donec aurum spongiosum, fiat, seque attollat in pollinem subtilem, & crocum purpurei, coloris; variis usibus adaptandum, ac medicamenti vice, usui medico statim applicandum.

§. IV.

Pulveribus solaribus *croceis* hoc modo paratis multum affinia sunt *aura fulminantia* seu *sclopetica* ex eo dicta, quoniam igni in vase quodam accommodo commissa, vel etiam sola tritura paulo fortiori, facillime ac promptissime accenduntur, deorsum magis vergunt, cochlear orichalceum ipsis substratum perforant, aut, si ob aliquod obstaculum idem non possint, sursum cum impetu feruntur atque ad hæc non satis cautis facile noxam ac læsionem inferunt. Cujus fulminationis ac strepitus causam doctissimus Gallus *Lemery Senior*, *Cursus sui Chimici*, Gallico idiomate conscripti p. n. 79. conjicit in spiritus aquarum stygiarum auro inclusos, qui corpus hoc solidissimum magna vi disrumpunt, ut liberum inveniant exitum, quando à forti illa ignis actione iidem excitantur. Aut etiam ex subitanea partium salium, ammoniaci,

Secundus

quo etiam
aura ful-
minantia
parantur

cum superius memorata

nitri & tartari cum auri texturæ firmissima, dissociatione ac disgregatione deducitur, quam sententiam vide in Exp. mi Jungkenii Art. pharmaceut. p. n. 197. Ab ejusmodi auri fulminantis præparatione exordium ducit aurum potabile *Londinense* jamtum quoque §. XVII. p. 78. antecedentis capituli adductum ibidemque videndum, à qua præparatione haud abluunt & *Schræderiana* pharmac. Med. Chym. lib. III. c. IX. p. n. 364. invenienda, & *Zwelfferiana* cit. loc. adducta,

tum Lemerianum

§. V. Neque ab his multum dispar est aurum fulminans *Lemerianum*, cit. tract. p. n. 75. adductum. cujusque præparationem in latinum translata p. 195. allegati tractatus dedit Exp. *Jungkenius* sequentibus: Recipe Limaturæ auri, q. v. pone in phiala, vel in matracio, & affunde triplum vel quadruplum aquæ regalis, impone matracium arenæ calidæ parumper, ibique id relinque, donec aqua regalis tantum auri solverit, quantum continere potuerit, quod cognosces, cum ebullitiones cessaverint, effunde per inclinationem liquorem in vitrum, & si remansit aliquid auri in matracio, solvatur, ut ante dictum, pauca in aqua regali. Misce solutiones, & his affunde aquæ communis quintuplum vel sextuplum, hinc conjice paulatim in mixturam spiritum volatilem salis ammoniaci, vel oleum tartari per deliquium paratum, vnde debis præcipitari aurum in vitri fundum. Diu quiescere id per mitte, ne aliquid deperdatur de eo, hinc supernatante aqua per inclinationem effusa, lava tuum pulverem aqua tepida, donec insipida exeat, hunc pulverem exsiccari lenissimo calore super papyro per mitte, quia flammam concipit facile, pulverisq; magno cum fragore evolat. Si drachmam unam auri infuseris, scrupulos quatuor auri fulminantis probe sicci extrahes.

Tertius modus ex

Schrædero,

§. VI. Tertius tandem modus utitur auri cum mercurio amalgamatione, quam non minus tincturarum solarium præparationes quædam nominatim §. XI. p. 75. §. XII. & XIII. p. 76. §. XVIII. p. 80. §. XXVII. p. 88. adhibere. Hujus instituendæ processum ex *Schræderi* cit. tract. p. n. 364. habebis sequentem: Recipe aurum laminati p. j. mercurii crudi p. vj. circiter, fiat amalgama, nimis aurum laminatum, (& si vis ignitum) cum mercurio ad ignem calefacto, ut fumare incipiat, misce: misturam in aquam infunde, ut mistura ea undique tere similis evadat. Hinc tere cum

cum duplo sulphuris, continuoqve ad ignem lentum agitando,, calcina, donec mercurius & sulphur sine liqvesactione ac con-
 cretione exhalant, calxqve solis colore calendulae remanserit,,
 Huic preparationi *Schraederus* ex *Hartmanno* & *Begvino* duas
 subjicit annotationes, (1) feliciter procedere calcinationem, si
 (ante combustionem cum sulphure) idem mercurius cum auro
 toties amalgamatus, & ab eodem per retortam abstractus fuerit,
 donec sese invicem amplius amplecti recusent. (2) *Begvinum*
 separare mercurium superfluum per corium, post separationem
 miscere restantem massam cum duplo salis communis decrepitati,
 reverberareqve sine fusione solis in crucibulo lutato, & non nisi
 parvo foramine aperto. Solem ita calcinatum (& edulcoratum)
 amalgamare eundem denuo cum mercurio, massamq; traiectione
 in corio restantem miscere cum duplo sulphuris vivi, superfuso
 spiritu vini optimo, una cum sulphure efflagrando, sicq; relinqui
 solem spongiosum, valdeqve attenuatum.

§. VII.

Zwelfferus cit. loc. p. n. ead. in paucis & sequentibus tantum & *Zwelf-*
 ab hac preparatione est differens, quod ad partem auri laminati *f. 10*
 unam, mercurii vivi partes octo, recipiat, amalgama in aquam
 profusum sale & aceto saepius atq; eousq; lavet, quousqve omnis
 ablata nigredo. Tritum instituit sed sine sulphure, donec per
 liateum totum exprimi ac cogi queat. Hincq; vitro sat largo, &
 fundo planissimo, ad orbis duplicati formam, uno quasi supra
 alterum collocato, instructo, idem immittit, & tandem, aliquot
 septimanarum spatio, solo calore arenae moderato, praecipitat in
 pulverem rubicundissimum, quem praestantiorum promittit, si
 loco vulgaris mercurii, ille antimonii, vel nativus virgineus, sub-
 stituatur.

§. VIII.

Cum preparationes crocorum usque huc adductae nulla
 ulteriori egeant expositione, tum statim de viribus horum cro-
 corum solarium dicemus. Quemadmodum ergo crocorum me-
 tallicorum in genere vires sunt *duplices*, *adstringendi* per se, &
aperiendi per accidens, absorpto nempe, uti *Tackenius* circa finem
 tractatus sui, Hippocratis Chymici dicti, vult, coagulatore acido
 errante, & a natura proscripto; ita etiam idem de crocis solari-
 bus erit judicandum. Vnde *illius* ratione, praeter *generales* in supe- *adstrin-*
 rioribus nominatas virtutes *cordiales*, *aborantesq;*, *diaphoreticas* & *gentes*
 reliq;. in *fluxibus* quibuscunq; sanguinis & seri, ut & compescendis
 vomiti-

vomitibus, diarrhoeis, dysenteriis, mensium nimio, fluore albo &c. usus erunt non contemnendi. Intuitu vero *hujus* in omnibus morbis quæ *aperientia* sibi deposcunt, v. g. malo hypochondriaco, ictero, cachexia, chlorosi, mensium obstructione, febribus item intermittentibus & reliqv. valida atq; generosa præsidia existent.

§. IX.

Auri sigillatim fulminantis virtus est

De auro fulminante sigillatim illud erit notandum, quod quemadmodum vis illa fulminans eidem vel spiritus salis communis aut sulphuris portione, inter lavigandum affusa, vel coctione cum aceto destillato per horas aliquot, adimi potest, ita eandem quoque amittit, si nimium edulcoretur, id quod *Lemurianam* hujus rationem superiori §. III. adductam, multum confirmat. Perit insimul virtus ejusdem *laxans*, quæ egregia prorsus est, & non saltim per superius, sed & intestinorum expellit, & insimul egregium *anticolicum*, flatus & ventris tormina discutiens evadit. Manet tamen *diaphoreticum*, & sudores noxios eliminans, etiam hac ratione præparatum.

laxans
anticolica
diaphoretica.

§. X.

Dosis

Dosis horum crocorum etiam est paucorum tantorum granorum ij, iij, ad vj. vel viij. pro ætatis ratione augenda, & cum aliis accommodis medicamentis, & vehiculis assumenda. Vnde in epilepticis insultibus infantum auri fulminantis gr. j. ij. vel iij. cum duplo vel triplo arcani duplicati, insigni cum emolumento, iisdem porrigenda, ordinavimus.

§. XI.

Regimen ac dieta observanda,

Regimen atque *dieta* conveniens etiam in hoc crocorum solarium usu curate debet servari, cibis concoctu facilibus, & potu bonæ notæ adsumtis, vitatis autem acidis, salis, muriaticis, infumatis, ac lacticiis, & observato cumprimis motu, post adsumtum medicamentum, conveniente.

§. XII.

Tractatus totius Epilogus,

Sunt hæc, quæ de auro, ejusque usu medico, adducere lubuit. Restarent quoque alia medicamenta ex auro obtinenda, quorum tamen recensio, ob molem schedarum harum jam tum nimis adauctam, in aliud tempus erit differenda. Nobis sufficiet, quando in medium prolata à Benevolo Lectore benigne judicabuntur, utpote, quem, juxta DEI gloriam, ac ægrotorum salutem, unice respeximus

F I N E M.

Corrigenda extantiora & addenda.

Pag. 4. lin. 5. à fine legatur *Consiliarii*. p. 7. lin. 1. 2. 3. & 4. deleantur notæ, in margine ap-
positæ. pag. ead. lin. 12. deleatur primum comma, & eadem linea lege *voluimus*. pag. 9.
lin. 15. leg. *experimenta*. p. 11. l. 1. leg. *his armis*. p. ead. l. 6. leg. *hunc hostem*. p. ead.
l. 11. leg. *dicemus*. p. ead. l. 21. Verba Hujus ignis & seqq. iisdem litteris scripturæ *antiquæ*
vocatæ debent exprimi. p. ead. l. ultima leg. forma *fluidi*. p. 12. l. 2. leg. *cœunt*. p. ead.
l. 16. leg. *grossior*. p. 23. l. 22. leg. *sulphureas* fixiores. p. ead. l. 28. leg. *discrptas*.
p. 27. l. 7. à fine post verbum *refert* del. punctum. p. 30. l. ult. leg. *adsit*. p. 31. l. 3. leg.
in fumo. p. ead. l. ult. leg. *ferris*. p. 32. l. 5. leg. *substitit*. p. 34. l. 5. leg. *parant* ex
codem. p. 47. l. 6. ad finem incisionis addantur sequentia: Tale cuprum ex laminis fer-
reis quoque beneficio capitis mortui ex destillatione vitrioli & salis communis residui, &
in aquam resoluti parare per veram transmutationem docet *Bastl. Valentini* in Curru
triumphali Antimon. edit *Kerckringiana* p. 222. p. 48 l. 17. post verba *Solve mihi hunc*
sylogismum, addatur: Idem etiam responsum datum fuisse *B. Cornelio Martini*, contra
transmutationem auri quondam hic acriter disputanti, à Nobili quodam, publico in au-
rum ostendenti perhibetur, quem ex illo dein tempore artis hujus strenuum cultorem
fuisse certum est, Ill. *Vedelio* hujus ex autographis *B. Viri* fidem faciente Introd. in
Alchimiam cap. V. §. II. p. 60. lin. penultima legatur *Pharm. Aug.* animadversionibus
p. 165. & *Mantif. Sp.* p. 316. pag. 65. lin. 5. post vocem *metallis* inseratur tum perfectis,
tum imperfectis, perinde ac ex his eductis subitanus, in *argyrio*. pag. 69. lin. 6. à fine
legatur *solve in spiritum*. pag. 79. lin. 2. legatur in *principio*. pag. 81. lin. 7. legatur
per *aurifabrum*. pag. 90. lin. 11. legatur *observet*. pag. 95. ad initium §. XXX. in
marginè legatur *dilucidatio*. pag. 96. lin. 20. leg. *bezoardico*. pag. 104. lin. 12. leg.
editionis *Neneriana*. pag. 106. lin. 12. legatur *cum* quo evocati. pag. 122. lin. 15. leg.
denuo cernebatur. pag. ead. lin. seqq. legatur *prorsus* defluerent. pag. 123. Cap. IV.
§. I. lin. 9. lege *hi*, pro *hic*, & lin. 14. *Medicamenta*. pag. 124. §. II. lin. 9. lege *mode-*
ratus. pag. 128. lin. 14. legatur *intestinatorum os*. pag. ead. lin. 19. legatur *paucorum*
tantum granorum.

Reliqua vel leviora, vel idoneo caractere haud expressa Benevolus
Lector ipse emendare haud dedignabitur.